

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.418
din data de 10.07.2019

Dosar nr.: 251/2018

Petiție nr: 1980/10.04.2018

Petent: Asociația Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România

Reclamat:

Obiect: afirmații cu caracter discriminatoriu care lezează demnitatea persoanelor de etnie romă

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

1. Asociația Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România cu adresa în București, Oltina, nr.1, bl. 27, ap. 3, sector 6

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

2.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Prin adresa nr. 1980 din 10.04.2018, petenta sesizează Consiliul cu privire la declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa persoanelor de etnie romă.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa nr.1980/17.05.2018 a fost citată petenta, iar prin adresa nr. 2976/17.05.2018 a fost citat reclamatul pentru termenul stabilit la data de 05.06.2018. La audieri partea reclamată a fost prezentă, petenta absentă.

6. Procedură legal îndeplinită.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

7. Prin adresa nr. 1980/10.04.2018, (filele 1-7 din dosar) petenta sesizează Consiliul cu privire la declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa persoanelor de etnie romă.

8. Reclamatul a declarat, în cadrul conferinței de presă din data de 14.07.2017, la adresa persoanelor de etnie romă următoarele:

“Guvernul PSD e ca țiganul care omoară calul care trage ca să-i ia potcoavele”.

9. Petenta susține faptul că afirmația reclamatului are un caracter negativ și înjositor pentru persoanele aparținând minorității rome.

Indicarea apartenenței etnice a persoanei vizate de un comportament negativ nu are nicio legătură cu subiectul discutat public de către reclamat și nu aduce niciun element de interes general în dezbateră publică. Mesajul critic al reclamatului la adresa Guvernului ar fi fost același dacă ar fi vorbit de o persoană sau de un om care omoară un cal pentru a-i lua potcoavele, nefiind nevoie să spună că respectiva persoană, cu un asemenea comportament negativ, este un “țigan”, originea etnică fiind total irelevantă. Petenta susține faptul că a făcut cercetări și nu a descoperit o astfel de expresie sau un astfel de proverb, dar și dacă ar exista acest fapt nu justifică utilizarea expresiei/proverbului de un important om politic, într-un discurs public de interes general. Afirmația a fost făcută într-o conferință de presă de un om politic foarte important respectiv, președinte al unui partid politic parlamentar, fost partid de guvernământ, în prezent principalul partid politic de opoziție, afirmația făcută a fost reluată de mass-media.

În anexă a depus o copie a Statutului (filele 10-15 din dosar) și publicarea în ziarul România Liberă a afirmațiilor reclamatului (filele 17-22 din dosar)

Susținerile reclamatului

10. Partea reclamată, , Președintele Partidului Național Liberal prezent la ședința de audieri a declarat că nu a avut nicio intenție de a denigra sau de a aduce jigniri etniei rome. Afirmația avea legătură cu atitudinea Guvernului față de companii, în speță mediul privat, exprimând nemulțumirea acestuia prin folosirea unei expresii cunoscute în popor. Nu a avut niciodată intenția de a aduce un prejudiciu de imagine etniei rome, folosind mai mult o expresie plastică, susținând faptul că are o relație foarte bună cu multe persoane de etnie romă.

V. Motivele de fapt și de drept

11. **În fapt**, Colegiul director reține că declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa persoanelor de etnie romă depășesc limitele libertății de exprimare.

12. **În drept**, în ceea ce privesc declarațiile părții reclamate Colegiul director apreciază că în soluționarea prezentei sesizări sunt incidente următoarele texte de lege:

- art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;
- art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;
- art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (în continuare O.G. 137/2000).

13. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitatea persoanei, interzicerea discriminării raportată la aprecierile părților reclamate, obiect al prezentei sesizări. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

14. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie

- ✓ **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
  - ✓ **să urmărească un scop legitim,**
  - ✓ **să fie necesară într-o societate democratică și**
  - **să fie proporțională cu scopul urmărit**
- Ingerința să fie prevăzută de lege

15. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia *„prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”*. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

16. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România.

Protecția demnității unor grupuri vulnerabile/persoane care aparțin unei categorii sociale constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea a demnității umane, ca drept constituțional protejat, afirmațiile făcute în cadrul conferinței de presă, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- ✓ un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură
- ✓ ori un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup vulnerabil/categorie social–astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

17. **Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.**

18. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

19. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei** “nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.

20. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

21. În scopul de a determina dacă afirmațiile făcute în cadrul conferinței de presă, ce fac obiect al prezentei sesizări, constituie un discurs de ură, Colegiul va examina: **obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, etc.**

Obiectivul urmărit de părțile reclamate

22. Colegiul apreciază că, în prezenta speță, declarațiile reclamatului **“Guvernul PSD e ca țiganul care omoară calul care trage ca să-i ia potcoavele” nu se încadrează în libertatea de exprimare.**

23. Colegiul director reiterează faptul că libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.**

Colegiul observă că se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare potrivit art. 2 alin.1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, deoarece termenele folosite de către partea reclamată aduc un prejudiciu de imagine, acestea nu se încadrează în limita libertății de exprimare.

Motivat: Ilie Dincă

Opinia minoritară – Claudia Sorina Popa, Lazăr Maria

24. Potrivit opiniei minoritare declarațiile făcute de către partea reclamată în cadrul unei conferințe de presă la adresa persoanelor de etnie romă se încadrează în limitele libertății de exprimare.

25. Raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare și anume faptul că, se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România se consideră că în prezenta speță nu era necesară intervenția statului prin aplicarea unei sancțiuni, deoarece s-a folosit o sintagmă, recunoscută ca un proverb românesc, partea reclamată neavând intenția de a afecta demnitatea unor grupuri vulnerabile/persoane care aparțin unor categorii sociale, nici a aduce vreo atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat.

26. Chiar dacă afirmațiile au fost făcute în cadrul conferinței de presă, obiect al prezentei petiții, nu au avut scopul de a instiga la ură, neavând intenția de a aduce vreo atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la acel grup vulnerabil/categorie socială – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Prin urmare, raportat la scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, în prezenta speță nu era necesară o astfel de intervenție prin aplicarea unei sancțiuni.

27. Libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare, prin urmare partea reclamată a urmărit prin sintagma folosită mai mult să tragă un semnal de alarmă vizavi de actul de guvernare, folosind ce-i drept o comparație atipică.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR

HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate se încadrează în art. 2 alin. (1) coroborat cu art.15 din O.G. 137/2000, (5 voturi pentru constatare, 2 voturi pentru libertatea de exprimare)
2. Se aplică sancțiunea avertismentului, prevăzută de art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, coroborat cu art. 7 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. (5 voturi pentru, 2 voturi împotrivă)
3. Recomandă părții reclamate ca pe viitor să evite astfel de declarații (5 voturi pentru, 2 voturi împotrivă)
4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

DINCĂ ILIE – membru

HALLER ISTVÁN – membru

GHEORGHIU LUMINIȚA - membru

JURA CRISTIAN – membru

LAZĂR MARIA – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

SANDU TATIANA VERONICA – membru

Motivele de fapt redactate de P.C.S. și V.F.

Opinie minoritară redactată de P.C.S și L.M.

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.